

[Wittrup.]

det har betydning, at disse lovforslag kan blive færdige fra rigsdagen i rimelig tid, så at der kan disponeres efter dem i det kommende forår.

Det foreliggende lovforslag om landarbejderboliger er jo i virkeligheden i alt væsentligt enslydende med den hidtil gældende lov, og da den højtærede minister i lovforslagets bemærkninger gør opmærksom på, at sætterne for udlån trænger til revision eller i alt fald kan forhandles i et udvalg, fordi den højtærede landbrugsminister ikke på nuværende tidspunkt har jordlovsudvalgets indstilling om eventuelle ændrede udlånsbeløb, så er der jo ikke så forfærdelig meget at sige om selve lovforslaget. Det, som er det væsentligste i det, er jo fastsættelsen af de nye udlånsbeløb, og dem kender vi ikke, og lovforslaget må derfor henvises til behandling i et udvalg.

Men allerede på nærværende tidspunkt kunne det måske være rimeligt at pege på, at der med hensyn til jordkøbslåne, der er stipuleret til 1 000—1 500 kr., måske nok kunne tiltrænges et lidt større spillerum, fordi grundskylden er steget.

Og dernæst er der et andet forhold, jeg gerne vil pege på, og det er, at det er af overordentlig stor betydning, at beliggenheden af den grund, som erhverves til en landarbejderbolig, er rigtig. Det er jo ikke et ukendt billede her i landet, i alt fald ikke i Jylland, og det er vist sådan over hele landet, at landarbejderboligerne fra gammel tid ligger på de mest ubekvemme steder, ved mosearealer, ved udmarker. Her finder man de gamle landarbejderboliger, disse rønner, som har været skjulested for usunde beboelser og deraf følgende sygdom og anden elendighed. Det er jo dem, vi skulle have fjernet og i stedet for bygge nye gode boliger til landarbejderne, så at de i disse boliger og disse omgivelser skulle kunne skabe sig et kært hjem, som de vil værne om, og som de kan glæde sig ved at vende hjem til, hvor de kan have deres privatliv og opfostre den kommende slægt; det er jo meningen. Og her synes jeg der bør gives amtskommissionerne lidt mere spillerum, end den gamle lovgivning giver, til at gennemføre krav, der kan være nødvendige for at få landarbejderboligerne placeret på rimelige steder, så de kommer til at ligge nogenlunde bekvemt, både for dem, der skal bo der, og i forhold til de arbejdspladser, de skal søge.

I § 5 tales der om selve byggelånet; dets størrelse er angivet som i den gamle lov, men her må naturligvis også nok en forøgelse til, og det tror jeg også den højtærede land-

brugsminister er indstillet på. Han venter blot på en indstilling, og jeg kunne godt tænke mig, at beløbet blev forhøjet til omkring 20 000 kr. Sagen er nemlig den, at opførelsen af landarbejderboliger har været et stort gode for landarbejderne; det er dejlige boliger; de fleste af dem, og jeg tror, landarbejderne er glade for dem; der er ikke noget at beklage sig over egentlig. Men det er jo skrabet byggeri; der findes ikke i landarbejderboligerne centralvarme eller brusebad eller andre tekniske finesser, som kan gøre livet i en sådan bolig dejligt. Det er der selvfølgelig ikke råd til indenfor de beløb, der hidtil har været anvendt, og om vi nogensinde bliver så velhavende, at vi får råd til det, ved jeg ikke, men det ville være et stort fremskridt for landarbejderne, der jo ikke har det allerpæneste arbejde, og de kunne vel nok ligesom andre trænge til at kunne få et renselsesbad efter arbejdet. Det er imidlertid kun fremtidsmusik, og jeg gør mig ikke håb om, at vi ved denne revision af loven kan komme så vidt. Jeg håber bare, at det danske samfund engang må få råd til at byde sine landarbejdere sådanne vilkår, for det er sagt så tit, og det er rigtigt, at strømmen går fra land til by, og det er ikke en fordel for de mennesker, der strømmer den vej. Men for at holde dem ude på landet, og for at de kan befinde sig lige så godt der, som de håber at komme til at befinde sig i byen, må man også byde dem boligforhold, der svarer til det, der kan fås i byer og stationsbyer.

I § 5, stk. 2, er der egentlig noget nyt, idet der tales om nye materialer. De landarbejderboliger, jeg kender, er opført af teglværksprodukter, både tag og mure og cementfundamenter, udmærkede byggematerialer for det danske klima, men der kommer jo efterhånden mange nye byggematerialer frem, som påstås at være billigere og at være anvendelige og hurtige at bygge med, og der er i lovforslaget åbnet mulighed for, at disse nye materialer også kan anvendes, idet der dog tages det forbehold, at der muligvis skal være noget kortere afdragetid for sådanne boliger. Alt det kan vi tale nærmere om i udvalget.

Jeg ser, at det beløb, der kan anvendes til afvikling af gamle prioriteter på byggelån, i § 6 forhøjes til 2 500 kr.

I lovforslagets § 7 er det maksimum på 1 600 kr., der stod i den gamle lov, strøget, hvori ligger en bebudelse af, at dette beløb må forhøjes.

Med disse få bemærkninger skal jeg på mit partis vegne anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling her i tinget.